

دونالد ترامپ بازداشت شد

مقامات دادگاه منهن در نیویورک، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور سابق آمریکا را بازداشت کردند تا در جلسه دادگاه به اتهامات وی رسیدگی شود. سخنگوی کاخ سفید دقیقی بعد از بازداشت رسمی دونالد ترامپ گفت حضور او در دادگاه «موضوع تمرکز» جو بایدن نیست.

در همین زمینه صفحه ۵ را بخوانید

چهارشنبه ۱۶ فروردین ۱۴۰۲ • ۱۴ رمضان ۱۴۴۴ • ۵ آوریل ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۲۴ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

موقعیت‌های چالش‌برانگیز و رفتار ما

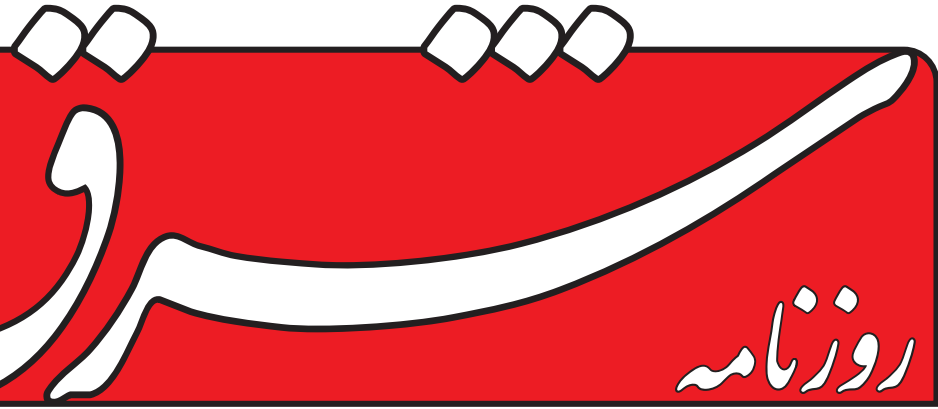
حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

جامعه‌شناسی و اقتصاد نمی‌توانند مستقل از مشاهده زندگی روزمره مردم، که دنیای ذهنی مشترکی خلق می‌کنند، کنش به شکل عام و کنش اقتصادی به شکل خاص را توضیح دهند. شوئس، جامعه‌شناس آلمانی، معتقد است که همه انسان‌ها در ذهن خود قوانین، رویه‌های اجتماعی، مفاهیمی از رفتار مناسب و دیگر اطلاعاتی را دارند که آنها را قادر به کنش در دنیای اجتماعی‌شان می‌کند. شوئس با گسترش مفهوم جهان زندگی (زیست‌جهان) هوسرل (Husserl)، برخی از این قوانین، رویه‌ها، مفاهیم و اطلاعات را مانند ذخیره دانش در دسترس می‌دید. براساس این ذخیره دانش به‌عنوان چارچوبی به کنشگر کمک می‌کند که رفتار خود را تنظیم کند. واقعیت کنش در زندگی روزمره همین ذخیره دانشی افراد است که در تعامل و ارتباط مشترک ساخته می‌شود. کنشگران در مواجهه عملی با دیگران از جمله دادوستدها از این ذخیره دانشی استفاده می‌کنند. می‌توان گفت براساس دیدگاه شوئس کنشگر در رفتار اقتصادی خود نیز به طور معمول از این ذخیره دانش که روتین و روال زندگی است، بهره می‌برد. به عبارتی ذخیره دانش مجموعه‌ای از فرضیات و روال‌هایی است که افراد در کنش دوسویه اقتصادی از آن بهره می‌برند. مردم با شماری از فرضیات عمل می‌کنند که به آنها اجازه می‌دهد معنای مشترکی از دادوستد دیدگاه‌ها بیافرینند. به این معنا که فرض می‌شود افرادی که یک کنشگر باید با آنها رودررو شود، در ذخیره دانش کنشگر سهیم‌اند.

این پیش‌فرض‌ها و روال‌ها به کنشگران امکان می‌دهد که در موقعیت‌های مختلف عمل کنند و توانایی آنها را برای کنش اقتصادی ارتقا می‌دهد؛ چون ویژگی مشترکی برای همه افراد جامعه ایجاد می‌کند. براساس این ذخیره دانشی، افراد به‌سخت‌بندی جهان زندگی‌شان روی می‌آورند و می‌توانند به صورت کارآمد و مؤثری با سایر افراد کنش داشته باشند. شوئس با دو مفهوم ذخیره دانش و سخت‌بندی نشان می‌دهد که افراد کنش اجتماعی و اقتصادی خود را انجام می‌دهند، بدون اینکه مجبور باشند دائماً برای هر کنش‌ای از قبل محاسبه کنند و مدام رابطه میان وسایل و اهداف را بسنجند، آن‌گونه که نظریه انتخاب عقلانی معتقد است. براساس این توضیح کنش اقتصادی بر پایه ذخیره دانشی توجه تومان به کنشگر و محیط اجتماعی است. ذخیره دانشی که در ارتباط با دیگران به دست آمده، همیشه در ذهن ما وجود دارد که همگون و مشترک میان انسان‌هاست. کنشگران براساس فرضیات و روتین‌های مشترک عمل می‌کنند.

اما در همه موقعیت‌ها نمی‌توان کنش را بر پایه ذخیره دانش و روال‌ها پیش برد. موقعیت‌های چالش‌برانگیزی وجود دارد که کنشگر در ذخیره دانش و روال‌ها بازاندیشی می‌کند. کنشگران ممکن است با موقعیت‌های چالش‌برانگیزی روبه‌رو شوند که روال‌های معمولی و نسخه‌های قبلی به کار کنشگر نمی‌آید و کنشگر مجبور است در سخت‌بندی و ذخیره دانش خود با همان روال‌ها تجدیدنظر کند. به‌عنوان مثال در شرایط ثبات اقتصادی کنشگر براساس ذخیره دانشی و روال‌ها رفتار اقتصادی دارد؛ اما در زمان بی‌ثباتی اقتصادی یا تورم که کنش اقتصادی معمول به زبان و ضرر او تمام می‌شود، ناچار می‌شود در کنش اقتصادی تجدیدنظر کند و به سمت‌وسویی دیگر کشیده شود؛ مثلاً برای حفظ دارایی خود به سمت بازارهای دیگری کشیده شود. می‌توان گفت همه کنشگران با موقعیت‌های بحث‌برانگیز و تردیدآمیز فردی و اجتماعی مواجه می‌شوند و در این زمان ممکن است روال‌ها به پرسش کشیده شوند. در چنین زمانی کنشگر به رابطه میان ابزار و اهداف می‌اندیشد و بازاندیشی می‌کند و ممکن است روال‌ها را به کناری نهد و استراتژی جدیدی به وجود بیاورد. دنیای امروز درگیر بی‌ثباتی‌های فراوانی است و روال‌هایی که انسان‌ها در گذشته در پیش می‌گرفتند، جوابگو نیست. بی‌ثباتی اقتصادی، تورم و تکرر در سبک زندگی نمونه‌هایی از آن هستند که کنش اقتصادی و اجتماعی بر پایه ذخیره دانشی قبل کارکرد ندارد. انسان‌ها امروز با توجه به موقعیت‌های بحث‌برانگیز فراوان که ناشی از سرعت تغییرات اجتماعی و مناسبات اجتماعی است، مدام درگیر بازاندیشی در اهداف و ابزارهای رسیدن به آن هستند و مجبور می‌شوند مدام راهبردهای جدیدی با توجه به موقعیت‌های چالش‌برانگیز ناشی از بی‌ثباتی‌ها و تغییرات سریع در پیش بگیرند؛ به‌این‌دلیل که کنش روال‌مند و بر پایه ذخیره دانش قبلی جوابگو نیست و نسخه‌های عمل قبلی کنار گذاشته می‌شود. ویژگی مهم دنیای امروز را می‌توان چنین تصور کرد؛ موقعیت‌های چالش‌برانگیز جدید و ضرورت دائمی برای بازنگری در روال‌ها و استراتژی‌ها و در نهایت اضطراب دائمی. فشار طاق‌تفرسا برای بازنگری دائم در اهداف و وسایل و اضطراب انسان امروز.

روحانی در دیدار نوروزی:

اسم عباس عراقچی که آمد قیمت دلار ۲ هزار تومان کم شد

حسن روحانی، رئیس‌جمهوری پیشین ایران، با شیرین ندانستن رخداد‌های سالی که پشت سر گذاشتیم، سال جدید را سال «امتحان نظام در انتخابات اسفندماه» توصیف کرد و گفت: چشم دنیا به انتخابات اسفندماه است تا ببینند و ببینیم سالم، رقابتی و آزاد برگزار خواهد شد یا نه. موعد برگزاری انتخابات (مجلس شورای اسلامی) البته اسفند ۱۴۰۲ است...

صفحه ۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: بیکرهای شهدای مدافع حرم تشییع شد، آیا تهران و واشنگتن به سمت توافق موقت خواهند رفت؟، متروی پایتخت نامهربان با معلولان و یادداشت‌هایی از قادر باستانی، مهدی جوانی

تصمیم غیرمنتظره عربستان و روسیه برای کاهش تولید نفت، واکنش آمریکا را به دنبال داشت

صف‌آرایی در بازار نفت

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

انتقاد بهارستان نشینان از تصمیمات مجمع تشخیص مصلحت نظام

در کار مجلس دخالت نکنید

۳

یادداشت

فقه و تحلیل‌های علمی اقتصاد

محمدرضا یوسفی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

این روزها بحث رابطه فقه و اقتصاد مورد توجه مجدد قرار گرفته است. سال پیش نیز آقای رئیسی در نشست با برخی مراجع تقلید، خواستار ارائه راه‌حل از سوی حوزه‌های علمیه برای مشکلات اقتصادی شد (خبرآنلاین، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴) که پاسخ دو نفر از مراجع این بود که این امور ربطی به فقه ندارند و این اقتصاددانان هستند که باید در این امور اظهارنظر کنند. پرسش محوری این است که آیا از دانش فقه می‌توان انتظار تحلیل و تبیین روابط بین پدیده‌های اقتصادی و سپس توصیه و راهکار داشت؟ برای پاسخ‌گویی به این پرسش، تبیین وظایف، هدف، روش تحقیق و موضوع مورد مطالعه در دو دانش فقه و اقتصاد ضروری است. از این‌رو به اختصار موارد یادشده توضیح داده می‌شود. وظیفه فقه، بیان احکام عملی مکلفین اعم از عبادات و معاملات و مانند آن بوده و به عبارت دیگر در علم فقه، سخن از حلال و حرام، واجب و حرام و دیگر احکام است. وظیفه علم اقتصاد، تحلیل و تبیین چگونگی روند و نوسانات متغیرهاست. برای مثال، چرا تورم رشد می‌کند؟ چه عواملی بر رشد آن مؤثر بوده و سهم هر عامل چقدر است؟ روند تغییرات چگونه بوده و مسیر احتمالی آینده این متغیر چیست؟ و در نهایت اینکه چگونه و با چه ابزاری می‌توان آن را مدیریت کرد؟ از جهت هدف نیز هدف علم فقه، کشف احکام الهی است و هدف علم اقتصاد، تعادل بازارها در سطح اشتغال کامل است. از منظر روش مطالعه نیز باید گفت که روش بررسی علم فقه، بهره‌گیری از روش‌های عقلی، نقلی و زبانی با اتکا بر منابع در دسترس است؛ درحالی‌که علم اقتصاد عمدتاً بر روش‌های تجربی متکی است.

ادامه در صفحه ۵

انالله و انا الیه راجعون

حجت الاسلام والمسلمین حاج آقا جمشیدی

عضو محترم جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

با نهایت تاسف و تأثر درگذشت پدرگرامی‌تان

را تسلیت عرض می‌کنم، از خداوند رحمان برای

آن مرحوم غفران و رحمت الهی و برای جنابعالی

و سایر بازماندگان گرامی صبر و شکیبایی

مسألت دارم.

مهدی رحمانیان

ماه‌شمار اتفاقات شهری در سال ۱۴۰۱

تلخ و شیرین پایتخت در یک نگاه

۶

گزارش «شرق» از مشکلات حمایت قانونی برای قربانی‌های آزار جنسی خیابانی

قربانی‌های نامرئی

۸

سرکچه‌های مالی در باشگاه استقلال

۵۰۰+۱۱۸+۵ میلیارد تومان با چندصد هزار دلار ناقابل!

شرایط این روزهای باشگاه استقلال، یکی از دو باشگاه پرهوادار ایران، به قدری آشفته است که پیداکردن کلمه‌ای مناسب برای توصیف آن سخت به نظر می‌آید. این باشگاه برای دومین دوره متوالی حرفه‌ای را نگرفته و مطابق با انتظار، از حضور در رقابت‌های لیگ قهرمانان آسیا بازمانده است. این بازماندگی البته به طور رسمی از سوی کنفدراسیون فوتبال آسیا، تا لحظه نگارش این مطلب، عنوان نشده ولی شواهد و قراین به قدری شفاف است که شکی در آن وجود نداشته باشد. بدون درنظرگرفتن دیگر الزاماتی که این باشگاه برای گرفتن حرفه‌ای نیاز دارد، ابهامات مالی در این باشگاه سر به فلک کشیده و عجیب آنکه مشخص نیست سرنوشت پول‌هایی که به این باشگاه وارد شده، چه شده است. بزرگ‌ترین چالش استقلال در مسیر گرفتن مجوز حرفه‌ای، پرداخت طلب آندرا استراماچونی ایتالیایی است که حدود نیم‌فصل در این باشگاه ماند و بعد جمدان‌هایش را به مقصد رم بست.

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار رضانی مسئولان و کارگزاران نظام تأکید کردند:

لزوم افزایش تحرک و ابتکار در سیاست خارجی

مبارزه با فساد در رأس توصیه‌های اقتصادی

عکس؛ پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای عصر دیروز (سه‌شنبه) در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام، با تأکید بر ضرورت تمرکز همت و اراده همه مسئولان و دستگاه‌ها در همه طول سال برای «بهار تورم و رشد تولید»، به بیان الزامات تحقق شعار سال و چند توصیه مهم اقتصادی دیگر پرداختند و گفتند: اگر به این الزامات عمل شود، نتایج آن در کاهش تورم و احساس آسایش نسبی مردم در آخر سال دیده خواهد شد.

رهبر انقلاب در این دیدار همچنین نکات مهمی درباره توطئه‌های ظاهراً اجتماعی اما در واقع سیاسی-امنیتی دشمنان، موضوع حجاب، انتخابات اسفند ماه و تحولات جهانی بیان کردند. رهبر انقلاب شعار امسال را شعاری مهم و حساس خواندند و افزودند: انتخاب شعار اقتصادی به معنای بی‌اعتنایی به مسائل اجتماعی و فرهنگی نیست چراکه مشکلات اقتصادی از جمله تورم بالا، باعث گسترش فقر و در مقابل، افزایش تبعیض و ثروت‌های حرام می‌شود و ایجاد فساد، بر فرهنگ و افکار و رفتار مردم هم اثر منفی می‌گذارد.

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

انتظاری نومیدانه از دولت سیزدهم

عبدالحسین طوطیانی

پژوهشگر کشاورزی

آقای رئیسی در ضیافت افطاری با حضور جمعی از دانشگاہیان در اظهارات خود از دانشمندان و پژوهشگران خواست با شناخت مسائل کشور، راهکارهای عملیاتی برای رفع مشکلات، ارائه کنند. ایشان البته ضمن اشاره به نکات مختلفی در این راستا از جمله اشاره به ترفندهای دشمنان برای جذب نخبگان کشورها تأکید کردند که باید زمینه‌های حضور دانشمندان ایرانی را که سرمایه‌های عظیم کشور هستند در داخل فراهم کنیم. در گزارش یکی از سفرهای خارجی رئیس دولت سیزدهم، هنگام سوارشدن به هواپیما پرسشی از جناب رئیسی برآید متبادر شد. اگر به ایشان پیشنهاد می‌کردند که به دلیل مشکلاتی که برای خلبان به وجود آمده، بهتر است هدایت هواپیما را بر عهده بگیرند آیا می‌پذیرفتند؟ بدون تردید پاسخ ایشان به دلیل عدم مهارت و توانایی امتناع بود. اکنون از جناب ایشان توقع یک پاسخ ساده را دارم. آیا هدایت یک هواپیما توسط فردی بدون مهارت یا هدایت دستگاه اجرایی کشور بدون توانایی‌های لازم خطرناک‌تر است؟ آیا نزدیک به دو سال هدایت این مسئولیت خطیر، برای ارزیابی و پیش‌بینی فرجام همین چهار سال عمر دولت سیزدهم کفایت نمی‌کند؟ به نظر می‌رسد برای این ارزیابی واقع‌گرایانه حتی نیازی به تحلیل وضع موجود توسط دانشمندان مورد نظر آقای رئیسی هم نباشد که البته بسیار گفته‌اند. اگر آنها نهایتاً بگویند اولین گره برای واگشایی بن‌بست‌های موجود، ترکیب و ناکارآمدی دولت خود شماسات آیا می‌پذیرند؟ قطعاً پاسخ به این پیشنهاد احتمالی برخلاف امتناع از هدایت هواپیما مثبت نیست، زیرا به‌خوبی می‌دانند که نتیجه محتوم هدایت هواپیما اگر هم خدای ناکرده اوج بگیرد در همان لحظات اول آشکار می‌شود. اما متأسفانه نتیجه بسیاری از مدیریت‌های ناکارآمد اجرایی در آینده‌ای دورتر خود را نشان می‌دهد. آینده‌ای که به‌جسه‌هیچ‌یک از مدیران حال حاضر به‌ویژه در عرصه‌های آموزش، کشاورزی، محیط زیست و... در زمان بروز نتایج آن نباشند. اگر آنچه را که تنها در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی و نیز بستر آسیب‌دیده حیات کشور امثال این راقم می‌بینند به دیگر دستگاه‌های اجرایی تسری دهیم، باید از آقای رئیسی انتظار داشته باشیم با همان امتناع برای هدایت هواپیما، به شرایط اکنون نیز نگاه کنند.

ادامه در صفحه ۵